

ผลการประเมินการเตรียมความพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข กรณีโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง ในเขตภาคใต้ตอนล่างปีงบประมาณ ๒๕๕๘

นฤมล นิมนท์ ภา.ม., ธัญวรัตน์อุทรจันทร์ ภา.ม., อริสราวรรณ ชลาชนานาวัน วท.บ.(สาธารณสุขชุมชน), ปรีชา หนูพองวท.ม.(การวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข)

*สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ จังหวัดสงขลา กรมควบคุมโรค

ความสำคัญเขตภาคใต้ตอนล่างมีผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และอุมเราะห์เป็นจำนวนมาก ทำให้มีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) การเตรียมความพร้อมในระยะก่อนเกิดเหตุการณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะรับมือกับภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขที่อาจเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเตรียมความพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข กรณีโรคMERS ของหน่วยงานสาธารณสุขในเขตภาคใต้ตอนล่างในระยะก่อนเกิดเหตุการณ์ ระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๘

วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานเก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินฯใน ๖ ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตรวจคัดกรองผู้ป่วย ด้านห้องแยก ด้านห้องปฏิบัติการ ด้านเวชภัณฑ์ยา และด้านวัสดุอุปกรณ์ป้องกันร่างกาย จากผู้รับผิดชอบงานของหน่วยงานทั้งสิ้น ๓๐ แห่ง เป็นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ๗ แห่ง โรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป (รพศ./รพช.) ๙ แห่ง และโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ๑๔ แห่งและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ

ผลการดำเนินงานพบว่าด้านการบริหารจัดการ“คน”ส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานไว้ล่วงหน้า (ร้อยละ ๘๓) ทุกแห่งมีการเตรียมทีมสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (SRRT)/ทีมรักษาพยาบาลผู้ป่วยไว้ล่วงหน้า“องค์ความรู้”มีการซ้อมใส่ชุดป้องกันร่างกาย (ร้อยละ ๘๖.๗) และมีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรคแก่บุคลากรแล้ว (ร้อยละ ๙๐) แต่การซ้อมเก็บตัวอย่างโดยวิธี Nasopharyngeal/Throat swab ในกลุ่มรพ.ส่วนใหญ่ไม่ได้ซ้อม (ร้อยละ ๗๓.๙) เนื่องจากอยู่ในความรับผิดชอบของแพทย์และส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคใช้หวัดใหญ่แก่กลุ่มบุคลากร“แผน”มีแผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ (ร้อยละ ๗๓.๓)มีการซ้อมแผนฯ (ร้อยละ ๗๐)และ“เงิน”ไม่มีปัญหาด้านงบประมาณ;ด้านการตรวจคัดกรองผู้ป่วยรพ.ทั้งหมดมีการเตรียมป้ายแจ้งเตือน พยาบาลตรวจคัดกรอง จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ มีแนวทางการตรวจคัดกรอง มีอุปกรณ์การตรวจโรคเฉพาะ;ด้านห้องแยกรพ.มีการจัดเตรียมห้องแยก ชนิด AIRR (ร้อยละ ๗๘.๓) เตรียมเส้นทางนำส่งผู้ป่วยไปยังห้องแยกไว้ล่วงหน้า(ร้อยละ ๙๖) แต่ยังมีเส้นทางที่ผ่านหอผู้ป่วยอื่นๆ (ร้อยละ ๕๒.๒) และยังไม่ได้เตรียมกัน/แสดงเขตติดเชื้อไว้ล่วงหน้า (ร้อยละ ๗๕) ส่วนใหญ่เตรียม Cohort Wardไว้แล้ว (ร้อยละ ๗๓.๙) บางแห่งที่ไม่ได้เตรียมเนื่องจากได้วางแผนส่งต่อผู้ป่วย การเตรียมพื้นที่โรงพยาบาลสนามของสสจ.ได้ประสานจัดเตรียมพื้นที่ไว้ล่วงหน้าเพียง ร้อยละ ๒๘.๖; ด้านวัสดุอุปกรณ์ป้องกันร่างกายกลุ่มรพ. ไม่มีปัญหาเรื่องการสำรองและจัดเก็บ แต่กลุ่มสสจ. มีปัญหาเรื่องสถานที่จัดเก็บ (ร้อยละ ๔๒.๙)โดยทั้งสองกลุ่ม ไม่ได้จัดทำทะเบียนคงคลัง ถึงร้อยละ ๓๖.๗;ด้านห้องปฏิบัติการและด้านเวชภัณฑ์ยา ไม่มีปัญหาเรื่องการจัดหา สำรอง และจัดเก็บ

สรุปในภาพรวมของเขต การเตรียมความพร้อมเพื่อการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ ส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ด้านการตรวจคัดกรองผู้ป่วย ด้านห้องปฏิบัติการ และด้านเวชภัณฑ์ยา ส่วนด้านที่ยังมีปัญหา ได้แก่ ด้านห้องแยก และด้านการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ป้องกันร่างกายของบางหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ๑. ควรมีการประเมินการเตรียมความพร้อมเพื่อการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นและพัฒนาด้านวิชาการ ๒. รูปแบบการประเมินควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างสคร.และสสจ. และระหว่างวิชาชีพแยกเป็นประเด็นพื้นฐานซึ่งใช้ได้กับทุกโรค และประเด็นสำคัญเฉพาะโรคที่มีแนวโน้มระบาดในแต่ละปี๓. ควรมีการส่งข้อมูลย้อนกลับให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา และติดตามการปรับปรุงในปีถัดไป